

Колесніченко О.В., Слюсар С.І., Якобчук О.М.

ЗБЕРЕЖЕННЯ ДЕРЕВНИХ РОСЛИН ЧЕРВОНОЇ КНИГИ УКРАЇНИ В БОТАНІЧНОМУ
САДУ НАЦІОНАЛЬНОГО АГРАРНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Ботанічний сад Національного аграрного університету

вул. Героїв оборони 2, Київ 03041, Україна

тел.: (044) 527-81-00, 527-88-40, (8 067) 38-99-176

факс: (044) 527-81-00

e-mail: sgrysyuk@rambler.ru

За 80 років від створення Ботанічним садом Національного аграрного університету зібрано колекцію деревних видів рослин яка нараховує близько 600 таксонів (видів, культиварів, гібридів). Серед них особливо цінними є раритетні деревні рослини відкритого ґрунту, зокрема, ті що увійшли до Червоної книги Міжнародного союзу охорони природи та природних ресурсів (64 види) [1], до Європейського Червоного списку (2 види) [2] та до Червоної книги України (5 видів) [3].

Всього на колекційно-експозиційних ділянках у відкритому ґрунті зростає 99 екземплярів рослин деревних видів занесених до Червоної книги України. Переважна кількість з них знаходиться в доброму або задовільному стані.

1. *Pinus cembra* L. (сосна кедрова європейська) – 10 рослин віком від 26 до 50 років зосереджені у 4 угрупованнях віком. Найстаріший екземпляр досягнув висоти 14 м при діаметрі стовбура 18,5 см. Зимостійкість рослин висока. Посухстійкість добра. Утворення генеративних органів не спостерігається. Добре росте на відкритих ділянках очищених від самосіву. Крона низькоопущена. Декоративність висока. В окремих випадках дерева утворюють сухі гілки в нижній частині крони. Захворювань або пошкоджень шкідниками не виявлено.

2. *Quercus cerris* L. (дуб австрійський) – 6 рослин віком 33 роки зростають у 2 угрупованнях. Найрозвиненіший екземпляр досягнув висоти 26,5 м при діаметрі стовбура 32,5 м. Зимостійкість рослин добра (проте в окремі роки відмічається утворення морозобоїн вздовж стовбура). Посухстійкість висока. Плодоношення спостерігається щорічно на всіх деревах. Насіння доброякісне. Самосів утворюється у невеликій кількості, сходи гинуть узимку. Крона високо піднята. Стовбур добре очищений від сухих гілок. Декоративність висока. Захворювань або пошкоджень шкідниками не виявлено.

3. *Staphylea pinnata* L. (клокичка периста) – 6 рослин віком від 31 до 56 років зростають у 2 угрупованнях. Найрозвиненіший екземпляр досягнув висоти 5,5 м. Зимостійкість висока. Посухстійкість добра. Плодоношення спостерігається щорічно.

Насіння доброякісне. В окремі роки утворюється самосів. Декоративність середня. Захворювань або пошкоджень шкідниками не виявлено.

4. *Syringa josikaea* Jacq. fil. (бузок угорський) – 7 рослин віком від 22 до 70 років зростають у 5 угрупованнях. Найрозвиненіший екземпляр досягнув висоти 8 м при діаметрі стовбура 8 м. Зимостійкість висока. Посухостійкість добра. Насіння доброякісне. Регулярно утворюється самосів. Декоративність слабка. Захворювань або пошкоджень шкідниками не виявлено.

5. *Taxus baccata* L. (тис ягідний) – 60 рослин віком від 9 до 61 років зростають в 11 угрупованнях. Найрозвиненіший екземпляр досягнув висоти 9 м при діаметрі стовбура 23,0 см. Зимостійкість висока. Посухостійкість висока. Насіння доброякісне. Регулярно утворюється самосів у значній кількості. Декоративність висока. Захворювань або пошкоджень шкідниками не виявлено.

Висока життєздатність низки видів занесених до Червоної книги України в умовах Саду створює передумови для проведення масового їх розмноження та вирощування, а високі декоративні якості і екологічна стійкість в умовах Києва дозволяє здійснювати широке впровадження цих рослин в міські зелені насадження.

Для масового розмноження з метою відновлення природних популяцій, найбільш цінними є рослини тису ягідного, дуба австрійського та бузку угорського

Проектом організації території Ботанічному саду НАУ запланована низка заходів щодо збереження деревних інтродуцентів: проведення вибіркового санітарного рубки, обрізування сухих гілок, видалення омели, знищення ліан-агресорів. Проте для збереження охоронних рослин необхідно крім звичайного догляду провести реконструкцію окремих колекційних ділянок.

Перелік посилань

1. 1997 IUCN Red List of Treated Plants // Eds. Walter K.S. & H.G.Gilett. Gland (Switzerland) and Cambridge (UK). – 1998. – 862 p.

2. Европейский Красный список животных и растений, находящихся под угрозой исчезновения во всемирном масштабе. – Нью-Йорк: ООН, 1992. – 167 с.

3. Червона книга України. Рослинний світ. – К.: Українська енциклопедія, 1996. – 608 с.